SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 524/2022-48

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [redacted], zastúpeného advokátskou kanceláriou Legalmile Rozbora, s. r. o., Bajkalská 22, Bratislava, IČO 47 558 253, v mene ktorej koná advokát JUDr. Peter Rozbora, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 167/2016, postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 42 Cb 69/2018 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cob 99/2019 a pod sp. zn. 3 Cob 184/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 167/2016 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cob 99/2019 a v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cob 184/2020 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **200 eur**, ktoré **j e** mu Okresný súd Bratislava III **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **400 eur**, ktoré **j e** mu Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III a Krajský súd v Bratislave **s ú p o v i n n é** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **739,66 eur** a zaplatiť ich spoločne a nerozdielne právnemu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.
Ústavná sťažnosť sťažovateľa a jeho argumentácia

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. septembra 2022, prijatou na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 524/2022 z 25. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom v záhlaví označených všeobecných súdov. Navrhuje prikázať Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cob 184/2020 konať bez zbytočných prieťahov a priznať finančné zadosťučinenie spolu vo výške 1 500 eur, ako aj náhradu trov konania, ktoré sú mu povinné zaplatiť všeobecné súdy.

2. V napadnutom konaní sa sťažovateľ žalobou podanou Okresnému súdu Bratislava III (ďalej len „pôvodný okresný súd“) 30. júna 2016 domáha od spoločnosti Slovak Telekom, a. s. (ďalej len „žalovaná“), zaplatenia sumy 219 eur s príslušenstvom ako kúpnej ceny za mobilný telefón z dôvodu odstúpenia od zmluvy. Žalovaná v januári 2017 vzniesla námietku miestnej neprísluŠnosti, sťažovateľ potom vo vyjadrení z júna 2017 poukázal na to, že žaloba bola podaná za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, teda za príslušnosti podľa jeho bydliska. Pôvodný okresný súd nariadil a odročil dve pojednávania a 6. marca 2018 postúpil vec Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „súčasný okresný súd“), kde je vedená pod sp. zn. 42 Cb 69/2018. Rozsudkom z 20. novembra 2018 bola žaloba zamietnutá a žalovanej bola priznaná náhrada trov konania. Sťažovateľ podal 10. januára 2019 odvolanie a krajský súd rozsudkom č. k. 3 Cob 99/2019 z 13. novembra 2019 (ďalej len „prvý odvolací rozsudok“) potvrdil prvostupňový rozsudok. Na dovolanie sťažovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 4 Obdo 45/2020 z 31. augusta 2020 (ďalej len „zrušujúce rozhodnutie“) zrušil prvý odvolací rozsudok a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

3. Okresné súdy boli v konaní nečinné a spôsobili viacero prieťahov od samotného podania žaloby. Pôvodný okresný súd postúpil vec po námietke žalovanej súčasnému okresnému súdu až po vyše roku, neefektívne a zbytočne nariaďoval pojednávania. Zo zrušujúceho rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľ má byť považovaný za spotrebiteľa a vec bola nedôvodne postúpená. Súčasný okresný súd neefektívne vyzýval sťažovateľa na platenie súdneho poplatku, hoci bol od neho ako spotrebiteľ oslobodený, čím spôsobil prieťahy v konaní. Sťažovateľ kvôli predídeniu prieťahom súdny poplatok uhradil, inak by súd určite zastavil konanie. Nečinný bol aj krajský súd, nerozhodol do spísania ústavnej sťažnosti. Najvyšší súd zrušil prvý odvolací rozsudok pre nevysporiadanie sa s argumentáciou sťažovateľa a pre arbitrárne závery krajského súdu, došlo k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivý proces, a preto je potrebné na ťarchu krajského súdu zohľadniť čas od vydania zrušeného prvého odvolacieho rozsudku do vrátenia veci krajskému súdu, keď o tento čas spôsobil krajský súd svojou neefektívnou a nezákonnou činnosťou predĺženie konania.

4. Sťažovateľ s odkazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva namieta celkovú dĺžku súdneho konania viac ako 6 rokov od podania žaloby na všetkých stupňoch konania. Dovolacie konanie (v časti, v ktorej bola vec už na najvyššom súde) predstavovalo jedinú časť celého konania,

kde nevznikli prieťahy. Predmetom konania je len právne posúdenie, nevykonávalo sa dokazovanie posudkami, ide o jednoduchú vec rozhodovania o právach zo zodpovednosti za chyby mobilného telefónu. Pričinenie na neprimeranej dĺžke konania má najmä pôvodný okresný súd a krajský súd.

5. Do pozornosti dáva sťažovateľ aj uloženie povinnosti zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie uznesením súčasného okresného súdu z 26. marca 2019, ktoré považuje za nezákonné z dôvodu oslobodenia od súdnych poplatkov. Súdny poplatok nezaplatil, čo viedlo k nariadeniu exekúcie (výkonu rozhodnutia, pozn.) uznesením krajského súdu č. k. E 1209400519 z 13. júla 2021. Sťažovateľ podal sťažnosť proti uvedenému uzneseniu a predpokladá, že súčasný okresný súd dodnes nezrušil uznesenie o poplatkovej povinnosti, čím je nečinný v tejto veci.

II.
Vyjadrenie okresných súdov, krajského súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie pôvodného okresného súdu:

6. Pôvodný okresný súd odkázal na vyjadrenie zákonnej sudkyne. Tá skonštatovala, že vec je na súde vyznačená ako archívna, že nedisponuje spisovým materiálom a bližšie sa k námietkam nemôže vyjadriť. Podľa súdneho registra po napadnutí veci dala pokyn vyššej súdnej úradníčke na prípravu pojednávania. Ako posledný úkon prípravy je uvedený 13. september 2017, keď vyššia súdna úradníčka dala asistentke pokyn na doručenie dupliky sťažovateľovi a predloženie spisu sudkyni na nariadenie pojednávania. Prvý termín nariadila sudkyňa 26. októbra 2017 ako najbližší voľný po čerpaní zákonnej dovolenky na 2. február 2018. Nevedela uviesť, či a prečo bolo odročené. Úpravu na ďalší termín dala 5. februára 2018 na najbližší termín 7. marec 2018. Námietku miestnej neprísluŠnosti ale vyhodnotila ako dôvodnú, preto tento termín zrušila a 6. marca 2018 vydala upovedomenie o postúpení veci. Spis bol postúpený súčasnému okresnému súdu 12. marca 2018. Mimo objektívnych či iných zákonných prekážok konala riadne a včas každé 3 mesiace, čoho si bol zrejme vedomý aj sťažovateľ, keď nepodal sťažnosť na prieťahy predsedovi súdu. Napokon sudkyňa uvádza dlhodobé preťaženie jej súdneho oddelenia.

II.2. Vyjadrenie súčasného okresného súdu:

7. Podľa žaloby sťažovateľ uvádza adresu v Žiline, sídlo žalovanej je v obvode Okresného súdu Bratislava I, preto nie je súdu známe, prečo žalobu podal sťažovateľ práve na pôvodnom okresnom súde. Bol zastúpený advokátom a mohol očakávať, že žalovaná bude namietať neprísluŠnosť, čo môže konanie predĺžiť. Po postúpení boli vykonané procesné úkony, sťažovateľ bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý uhradil 5. apríla 2018, a bol nariadený termín pojednávania na 20. november 2018. Na tomto prvom pojednávaní súd žalobu zamietol a na odvolanie sťažovateľa rozhodol krajský súd odvolacím rozsudkom. Po dovolaní sťažovateľa najvyšší súd zrušil odvolací rozsudok a krajský súd rozsudkom z 28. septembra 2022 opätovne potvrdil rozsudok súčasného okresného súdu. Súčasný okresný súd konal bez zbytočných prieťahov, celková dĺžka konania je ovplyvnená výlučne konaním sťažovateľa, ktorý zjavne neefektívne využíva systém opravných prostriedkov. Upriamuje pozornosť na iné konanie vedené ústavným súdom s podobným skutkovým základom a ústavnú sťažnosť označuje za absolútne nedôvodnú.

II.3. Vyjadrenie krajského súdu:

8. Krajský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti odkázal na stanovisko predsedu senátu 3 Cob z 11. novembra 2022. Podľa neho odvolací súd rozhodol druhým rozsudkom vo veci až 28. septembra 2022 z dôvodu pandemickej situácie v období rokov 2020 – 2022, s ktorou bol spojený útlm v činnosti všeobecných a odvolacích súdov (protipandemické opatrenia, domáca karanténa, práca z domu). Senát vybavuje veci podľa poradia nápadu, preto z dôvodu vybavovania skôr napadnutých vecí bolo o odvolaní sťažovateľa rozhodnuté v septembri 2022. Pred rozhodnutím bolo potrebné, aby sa všetci členovia senátu oboznámili s obsahom spisu a naštudovali ho. Až po vzájomnej konzultácii a ustálení právneho názoru mohlo byť rozhodnuté. Ústavnú sťažnosť považoval za nedôvodnú a netrval na ústnom pojednávaní.

II.4. Replika sťažovateľa:

9. K vyjadreniu okresných súdov sťažovateľ uviedol, že nielen prvostupňové konanie je potrebné posudzovať ako celok. Súdny poplatok nebol zaplatený pri podaní žaloby, ale aj pôvodný okresný súd nevyzýval na jeho zaplatenie v súlade s názorom sťažovateľa o oslobodení od jeho platenia. K zbytočným prieťahom došlo už pri doručovaní výzvy žalovanej na vyjadrenie k žalobe, aj doručenie tohto vyjadrenia sťažovateľovi trvalo niekoľko mesiacov a k určitým prieťahom došlo aj následne pri doručovaní ďalších vyjadrení strán. Ak bol pôvodný okresný súd toho názoru, že nie je miestne príslušný, mal vec postúpiť už v januári 2017, maximálne po vyjadrení sťažovateľa v júni 2017. Ak napriek tomu naďalej konal, nezodpovedá to účelnosti konania, takáto činnosť len spôsobila prieťahy. Argumentáciu o spôsobení prieťahov podaním žaloby na neprísluśnom súde považoval sťažovateľ za nedôvodnú, upozornil na stratu času 10 dní pri postupovaní veci a na svoje vyjadrenie z júna 2017 k miestnej príslušnosti pôvodného okresného súdu, na ktoré nedostal odpoveď.

10. Aj činnosť súčasného okresného súdu nebola efektívna, keď po postúpení boli uskutočnené vyjadrenia strán a pojednávanie určil súd neskoro až na október 2018, pričom predvolanie doručil sťažovateľovi v júli 2018, a po zrušení tohto pojednávania ďalšie určil o mesiac. Sťažovateľ na obranu upriamuje pozornosť na legitímne uplatňovanie svojich opravných prostriedkov, na prieťahy súdu pri doručovaní odvolania na vyjadrenie žalovanej a odvolacieho rozsudku či pri vyzývaní na zaplatenie poplatku za dovolanie. Nerozumie naznačeniam súdu a vyjadruje znechutenie.

11. Krajský súd podľa sťažovateľa zodpovedá za to, že sa muselo uskutočniť dovolacie konanie, pretože ak by svoj rozsudok riadne a zrozumiteľne odôvodnil, neuskutočnilo by sa. Od zrušenia (prvého) odvolacieho rozsudku do vydania druhého uplynuli dva roky, čo by bola neprimeraná dĺžka konania aj vtedy, ak by išlo o prvé rozhodnutie vo veci samej. Obranu krajského súdu protipandemickými opatreniami vníma ako účelovú, keď nenariaďoval pojednávanie. Upozorňuje na odignorovanie záverov dovolacieho súdu odvolacím súdom v jeho druhom rozsudku a avizuje podanie dovolania. Uvádza celkovú dĺžku konania do právoplatného skončenia od júna 2016 do novembra 2022. Vyčísľuje trovy právneho zastúpenia vo výške 246,55 eur.

III.
Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

III.1. K porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

12. Súdne konanie je potrebné viesť rýchlo, účelne a bez prieťahov. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v každom súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (I. ÚS 96/2019). Nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07). Okresné súdy a krajský súd v rozsahu svojej právomoci nesú zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, aby smeroval k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádzal v predmetnej veci počas konania na prvej inštancii a počas odvolacieho konania.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

14. Vo vzťahu k prvému kritériu ústavný súd zistil, že predmetom napadnutého civilného sporu je rozhodovanie o zaplatenie peňažnej sumy v nadväznosti na odstúpenie od zmluvy a predchádzajúce neodstránenie chýb mobilného telefónu žalovanou. Vo všeobecnosti ide o štandardnú agendu súdov. V konkrétnostiach tohto prípadu po právnej stránke nejde o zložitú vec. Ani po skutkovej stránke ústavný súd nezistil prvky zložitosti. Súdy napokon ani výslovne neuviedli takúto obranu.

15. Právoplatné rozhodnutie o žalobe, resp. o odvolaní pre sťažovateľa nepochybne subjektívne malo význam, ústavný súd však neidentifikoval žiadny dôvod, z ktorého by si spor vyžadoval osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie.

16. Pokiaľ ide o kritérium správania sťažovateľa, ústavný súd podľa obsahu súdneho spisu konštatuje, že vo vzťahu ku krajskému súdu priamo nespôsobil žiadne výrazné predĺženie konania. Námietka súčasného okresného súdu je čiastočne dôvodná v tom, že pri miestnej príslušnosti danej na výber nemôže byť na ťarchu súdu, ak sa v dôsledku voľby žalobcu konanie predĺžilo o úkony, ktorých vykonanie je nutne spojené s postúpením veci príslušnému súdu. Sťažovateľ dal dôvod na odročenie pojednávania nariadeného na 2. február 2018, táto výhrada je však neutralizovaná celkovým postupom súdu, ktorý je bližšie analyzovaný ďalej. Inak sťažovateľ dodržiaval súdom určené lehoty. V spise sa nenachádza žiaden dôkaz o tom, že by sťažovateľ žiadal súd o urýchlenie napadnutého konania, čo však nemôže ospravedlniť nečinnosť súdov.

17. V súvislosti s hodnotením samotného postupu všeobecného súdu ako tretieho kritéria ústavný súd poukazuje na obsah súdneho spisu, ktorý v zásade potvrdzuje priebeh konania opísaný sťažovateľom a všeobecnými súdmi. Účastníci sa na popise napadnutého konania zhodli. Ústavný

súd preto vychádzal z priebehu konania ako z nespornej skutočnosti bez potreby detailnejšieho reprodukovania úkonov.

18. V posudzovanom prípade možno primeranosť dĺžky konania v súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (v ktorých obsahu nie je zásadný rozdiel) postupom oboch okresných súdov posudzovať najskôr od doručenia žaloby (30. júna 2016), resp. od postúpenia veci (15. marca 2018). V čase podania ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku súčasného okresného súdu z 20. novembra 2018, preto do úvahy prichádzalo (po vyhotovení druhého rozsudku krajským súdom a vrátení veci súdu prvej inštancie, pozn.) vykonanie ďalších úkonov súčasného okresného súdu spojených s doručením druhého odvolacieho rozsudku stranám, prípadne s predložením spisu dovolaciemu súdu s mimoriadnym opravným prostriedkom.

19. Ústavný súd sa stotožnil s námietkami sťažovateľa, že postup pôvodného okresného súdu nebol efektívny, keďže napriek vedomosti o námietke miestnej neprísluŝnosti z januára 2017 o nej najprv nekonal (podľa obsahu spisu ju zrejme predbežne posúdil ako nedôvodnú, ak po výmene procesných vyjadrení nariadil pojednávanie, pozn.) a následne (o 5 mesiacov) túto námietku vyhodnotil ako dôvodnú a postúpil vec súčasnému okresnému súdu. Keďže obsah námietky neprísluŝnosti sa medzičasom nezmenil a nedošlo ani k zmene zákonného sudcu, je nevyhnutné tento postup pôvodného okresného súdu považovať za nesústredený. Aj námietka sťažovateľa o zbytočnom nariadení pojednávaní je dôvodná, pretože k záveru o potrebe postúpenia veci mohol súd dôjsť aj bez ich nariadenia, a to najneskôr po ukončení výmeny procesných podaní strán v septembri, resp. októbri 2017. Navyše sťažovateľ v replike z júna 2017 uviedol skutočnosti zakladajúce ním tvrdenú miestnu príslušnosť na výber odkazom na svoje bydlisko, pretože v žalobe takéto skutočnosti neuviedol. Spor mal byť po zistení súdu, že nie je príslušný, bezodkladne postúpený príslušnému súdu. Dôvodná je aj námietka sťažovateľa o období nečinnosti od doručenia žaloby súdu (30. júna 3016) do jej doručenia žalovanej (12. decembra 2016), ako aj o neprimeranosti jedného kvartálu (január až máj 2017) na preposlanie vyjadrenia žalovanej sťažovateľovi. Aj pri preposielaní dupliky žalovanej na vedomie sťažovateľovi a následnom nariaďovaní pojednávania spozoroval prejavy príliš administratívneho prístupu k veci vedúceho k predlžovaniu konania. Tieto zistenia dávajú v okolnostiach tohto prípadu dôvod na vyslovenie porušenia označených práv pôvodným okresným súdom napriek tomu, že konanie na uvedenom súde už neprebieha. K tomuto záveru ústavný súd pristúpil s ohľadom na zistenie, že súčasný okresný súd (teda súd, na ktorom konanie aktuálne prebieha) neporušil práva sťažovateľa, preto mu nemožno pripočítať podiel na celkovej dĺžke konania.

20. Ako bolo v predošlom odseku uvedené, vo vzťahu k postupu súčasného okresného súdu ústavný súd nezistil žiadne dlhšie obdobia nečinnosti alebo neefektívnej činnosti. Po postúpení veci v marci 2018 v primeranom čase vykonal potrebné úkony (vyrubenie súdneho poplatku) a nariadil jedno pojednávanie, na ktorom v novembri 2018 vyhlásil rozsudok. Ten v zákonnej lehote vyhotovil, doručil stranám a po podaní odvolania v januári 2019 v primeranom čase vykonal potrebné úkony, aby v máji 2019 predložil spisový materiál krajskému súdu. Po vrátení spisu v novembri 2019 postupoval plynule pri doručovaní odvolacieho rozsudku (prvýkrát ho však doručoval na nesprávnu adresu, čo vníma ústavný súd ako nesústredený postup s následkom v predĺžení konania o jeden mesiac), ako aj pri príprave na predloženie dovolania z marca 2020 najvyššiemu súdu v júni 2020. Aj po vrátení spisu z najvyššieho súdu v októbri 2020 priebežne doručil zrušujúce uznesenie

a predložil vec krajskému súdu v novembri 2020. Napokon po vrátení spisu z krajského súdu hneď pristúpil k doručeniu rozhodnutia. V súhrne súčasný okresný súd konal viac ako 1 rok a 10 mesiacov, z toho však 1 rok a 1 mesiac predstavovali úkony po rozhodnutí vo veci samej. V uvedenom postupe súčasného okresného súdu ústavný súd spozoroval drobné nedostatky, ich intenzita však nevedie ústavný súd k vyhodnoteniu námietok sťažovateľa vo vzťahu k porušeniu označených práv postupom tohto súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 42 Cb 69/2018 ako dôvodných. V tejto časti preto ústavná sťažnosť nedáva dôvod na vyslovenie porušenia označených práv.

21. Postup krajského súdu môže ústavný súd posudzovať najskôr od predloženia spisu s odvolaním (31. mája 2019, resp. 6. novembra 2020) a najneskôr do vrátenia spisu súčasnému okresnému súdu (28. novembra 2019, resp. 31. októbra 2022). Obdobie v trvaní 5 mesiacov a 29 dní, keď sa viedlo prvé odvolacie konanie pod sp. zn. 3 Cob 99/2019, ústavný súd nepovažuje samo osebe za neprimerané na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa. Pri posudzovaní tohto obdobia však nemôže ústavný súd odhliadnuť od dôvodov, pre ktoré najvyšší súd zrušil prvý odvolací rozsudok.

22. Dĺžku druhého odvolacieho konania pod sp. zn. 3 Cob 184/2020 v trvaní 1 roka, 11 mesiacov a 26 dní ústavný súd považuje za neprimeranú na opakované rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa. Hoci podľa obsahu spisu krajský súd rozhodoval v tomto období aj o námietke zaujatosti vznesenej sudkyňou súčasného okresného súdu 9. novembra 2022 uznesením č. k. 1 Spr.R 4/2020 z 25. novembra 2020, je nevyhnutné zohľadniť, že išlo o opakované rozhodovanie veci tým istým senátom (aj keď došlo medzičasom k zmene v jeho zložení, dvaja členovia boli odlišní, pozn.).

23. Ústavný súd konštatuje, že spolu od predloženia odvolania so súdnym spisom krajskému súdu do vrátenia spisu súdu prvej inštancie uplynuli 2 roky, 5 mesiacov a 25 dní. Materiálne ide v prípade opakovaného predloženia spisu krajskému súdu o to isté odvolacie konanie proti tomu istému rozsudku, a to až do právoplatného skončenia odvolacieho konania, a preto na toto obdobie ústavný súd nahliadal ako na jeden celok, v ktorom sa vyskytla neefektívna činnosť a nečinnosť. Podľa zistenia ústavného súdu je potrebné na prvú časť tohto obdobia, keď bolo inak v primeranom čase v trvaní takmer 6 mesiacov rozhodnuté o odvolaní sťažovateľa, ako na obdobie poznačené neefektívnosťou, resp. nesústredenosťou. Dôvodom je najvyšším súdom zistená zmätočnosť, ktorou krajský súd zaťažil svoj odvolací rozsudok. Podstatné je uviesť, že sa rozhodovalo po celý čas o tom istom odvolaní sťažovateľa a konečné rozhodnutie, ku ktorému sa dospelo po takmer 2 a pol roku, sa o uvedený polrok oddialilo. K uvedenému pristupuje aj nevyhnutný postup prípravy veci na predloženie dovolaciemu súdu, ktorý hoci bol zo strany súčasného okresného súdu z hľadiska zbytočných prieťahov bezproblémový, z povahy veci však bol vynútený dôsledkami zistenia o zmätočnosti odvolacieho rozsudku krajského súdu, preto toto obdobie v trvaní 3 mesiacov a 20 dní je možné rovnako pričítať krajskému súdu.

24. Námietky sťažovateľa o nečinnosti a neefektívnom postupe všeobecných súdov súvisiace s jeho postavením spotrebiteľa (vyrubovanie súdnych poplatkov, nedôvodnosť postúpenia) ústavný súd nepovažoval za dôvodné, pretože išlo o otázku úzko spojenú s rozhodnutím o merite veci a všeobecné súdy nekonštatovali, že v spore išlo o spotrebiteľský vzťah. Najvyšší súd to v zrušujúcom rozhodnutí podľa názoru ústavného súdu neuviedol takým jasným spôsobom, ako to prezentoval v ústavnej sťažnosti sťažovateľ. Ani krajský súd takto neposúdil právny vzťah sťažovateľa a žalovanej v medzičasom vydanom rozsudku z 28. septembra 2022. Posudzovanie

povahy právneho vzťahu prejednávaného všeobecnými súdmi ústavným súdom ako predbežnej otázky v rámci prerokovávania sťažnosti podľa čl. 127 ústavy na zbytočné prieťahy by bolo konaním nad rámec právomoci ústavného súdu a v rozpore so zásadou subsidiarity. Všeobecné súdy nesú zodpovednosť za právne posúdenie sporu a prípadné nedostatky ich rozhodnutí sú napraviteľné v ďalšom postupe využitím riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak by v postupe všeobecných súdov dochádzalo k opakovanému zrušovaniu ich rozhodnutí v odvolacom alebo dovolacom konaní, mohlo by to viesť k dôvodnosti záveru o neefektívnom alebo nesústredenom postupe. Mohlo by byť dôvodné pričítať súdom obdobia rozhodovacej činnosti, ktoré vyústili do vydania nezákonných či vecne nesprávnych rozhodnutí. V prerokovávanej veci je táto úvaha však priliehavá len vo vzťahu k postupu krajského súdu, ktorý vydal (prvý) odvolací rozsudok, ktorý bol neskôr zrušený najvyšším súdom z dôvodu nedostatočného odôvodnenia, nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti. Do budúcnosti nie je vylúčené ani opätovné zrušenie druhého odvolacieho rozsudku krajského súdu (sťažovateľ avizuje podanie dovolania), čo môže zmeniť súčasný náhľad aj na efektivitu druhého odvolacieho konania.

25. Ústavný súd sa stotožnil s tvrdením sťažovateľa, že celková dĺžka konania od podania žaloby do podania ústavnej sťažnosti (6 rokov, 2 mesiace, 29 dní, resp. 5 rokov, 11 mesiacov, 1 deň) je neprimeraná, a to aj pri vylúčení obdobia, keď konal a rozhodoval najvyšší súd. Ako ústavný súd už uviedol, ústavnoprávnu zodpovednosť za predĺženie konania je možné pričítať primárne pôvodnému okresnému súdu a krajskému súdu. Ústavný súd vzal pri posudzovaní postupu krajského súdu do úvahy aj všeobecne známu skutočnosť, že mimoriadne opatrenia proti šíreniu ochorenia COVID-19 ovplyvnili aj riadnu činnosť súdov od marca roku 2020. Napadnuté konanie do podania ústavnej sťažnosti však viac ako polovicu doterajšej celkovej dĺžky konania prebiehalo pred nástupom týchto opatrení a po vyhlásení rozsudku v novembri 2018 prebiehalo s výnimkou verejného vyhlásenia rozsudkov krajského súdu (november 2019 a september 2022) výlučne v písomnej forme.

26. Pokiaľ ide o obranu pôvodného okresného súdu spočívajúcu v argumentácii o vnútorných organizačných pomeroch súdu, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

27. Podľa názoru ústavného súdu sú zistené skutočnosti postačujúce na vyvodenie konečného záveru, že pôvodný okresný súd a krajský súd svojím neefektívnym a nesústredeným postupom v napadnutom konaní nesmerovali efektívne k rýchlemu odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa. Tieto dva súdy prispeli svojím postupom podľa zistenia ústavného súdu k dĺžke napadnutého konania v takom rozsahu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd vyslovil, že tieto práva sťažovateľa ich postupom porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu). Súčasný okresný súd podľa zistenia ústavného súdu svojím postupom neporušil označené práva sťažovateľa (bod 5 výroku tohto nálezu).

IV.
Príkaz vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

28. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

29. Ústavný súd v nadväznosti na svoje zistenia neprikázal súčasnému okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov, pretože nezistil porušenie označených práv sťažovateľa jeho postupom a krajský súd medzičasom už rozhodol. Pôvodný okresný súd nebude vo veci konať, a preto neprichádza do úvahy uloženie príkazu konať (bod 5 výroku tohto nálezu). V čase vydania tohto nálezu je vec právoplatne skončená, hoci súd prvej inštancie bude vykonávať ešte úkony súvisiace s prípravou na predloženie veci dovolaciemu súdu. Do úvahy prichádzajú ďalšie súvisiace úkony súdu, prípadne aj príprava na predloženie veci dovolaciemu súdu v prípade podania dovolania proti druhému odvolaciemu rozsudku.

30. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

31. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 1 500 eur, čo odôvodnil rozsiahlymi prieťahmi spôsobenými nečinnosťou a neefektívnou činnosťou súdov, právnou neistotou, vznikajúcimi trovami konania, demotiváciou a posilňovaním nedôvery v súdny systém.

32. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení výšky primeraného zadosťučinenia zohľadnil ústavný súd svoju judikatúru a zásadu spravodlivosti, ako aj skutočnosť, že sťažovateľ mohol dôvodne pociťovať právnu neistotu spôsobenú neúčinným postupom pôvodného okresného súdu a krajského súdu. Do úvahy zobral tiež celkovú dĺžku konania, postoj a správanie sťažovateľa v súdnom konaní. Zohľadnené bolo aj zavinenie súdov vo vzťahu k možnostiam urýchliť ich konanie. Ústavný súd dospel vzhľadom na uvedené k záveru, že primerané finančné zadosťučinenie v tejto veci predstavuje spolu sumu 600 eur (body 2 a 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.
Trovy konania

33. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 739,66 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

34. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [ďalej len „vyhláška“ (§ 11 ods. 3 vyhlášky)]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je vo výške 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 11,63 eur (podľa § 16 ods. 3

vyhlášky). Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu, vyjadrenie k vyjadreniam súdov k ústavnej sťažnosti). Právny zástupca sťažovateľa je subjektom registrovaným pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) ako jej platiteľ, preto bola výsledná suma zvýšená o príslušnú sadzbu DPH.

35. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia sú pôvodný okresný súd a krajský súd povinné uhradiť spoločne a nerozdielne na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu